

פרשת בחקותי – שתהיו עמלים בתורה: למה חייבים להתייגע?

1. **ויקרא כו:** אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם, ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה ייתן פריו. **רש"י:** אם בחקותי תלכו – יכול זה קיום המצוות? כשהוא אומר: 'ואת מצוותי תשמרו', הרי קיום המצוות אמור ומה אני מקיים 'אם בחקותי תלכו'? שתהיו **עמלים בתורה**.

תניא טו: ללמוד יותר **מרגילותו**, ובזה יובן מה שכתוב בגמרא (חגיגה ט, ב), ד"עובד אלוקים" היינו מי ששונה פרקו מאה פעמים ואחד ו"לא עבדו" היינו מי ששונה פרקו מאה פעמים בלבד. משום שבימיהם הייתה הרגילות לשנות כל פרק מאה פעמים ... ולכן זאת הפעם המאה ואחת **היתרה על הרגילות שהורגל מנעוריו, שקולה כנגד כולן**.

אור החיים על הפסוק: [מהו ה]טעם שקרא הכתוב עמל תורה בלשון חוקה?

מגילה ו: אם יאמר לך אדם יגעת ולא מצאתי - אל תאמין. **לא יגעת ומצאתי - אל תאמין. יגעת ומצאתי תאמין.** והני מילי בדברי תורה, אבל משא ומתן תלוי בסיוע מהשמים ויכול להצליח בלי יגיעה.

רמב"ם תלמוד תורה ג: אין דברי תורה מתקיימים במי ... שלומדים מתוך עידון ואכילה ושתייה, אלא במי שממית עצמו עליהן ומצער גופו תמיד ולא ייתן שנת לעיניו, לעפעפיו תנומה. אמרו חכמים ... זאת התורה אדם כי ימות באהל - אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באוהלי חכמה.

2. **מנחות סה, א:** היו בייתוסין אומרים, עצרת אחר השבת [כמו שנאמר "ממחרת השבת"]. נטפל להם רבן יוחנן בן זכאי ואמר להם: שוטים, מניין לכם [שפירוש 'ממחרת השבת' הוא למחרת השבת ולא היו"ט]? ולא היה אדם אחד שהיה משיבו, חוץ מזקן אחד שהיה מפטפט כנגדו ואמר: משה רבנו אוהב ישראל היה ויודע שעצרת יום אחד, עמד ותקנה אחר השבת כדי שיהיו ישראל מתענגים שני ימים. [השיב לו רבי יוחנן]: אם משה רבנו אוהב ישראל היה, למה איחרן במדבר ארבעים שנה?

ליקוטי שיחות יט/3: עולה התמיהה הכי גדולה: כיצד יתכן שהשיטה של הבייתוסים מבוססת על כך, שמשה רבנו היה אוהב ישראל ואילו ריב"ז **דוחה ואומר בלשון תמיהה:** וכי משה אוהב ישראל היה?!

3. **ברכות כח, ב:** בכניסתו מהו אומר: יהי רצון מלפניך ... שלא יארע דבר תקלה על ידי ולא אכשל בדבר הלכה ... ביציאתו מהו אומר: מודה אני ... ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקי מיושבי קרנות ... שאני עמל והם עמלים - **אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר**.

הרבי מליובאוויטש, שבת נצבים וילך תשכ"ב: הובטחנו שאם רק יקיים "יגעת" – יקיים בו "ומצאת", בחי' מציאה שבאה בהיסח הדעת והיינו שיצליח בידיעת התורה [כולל גם "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"] בהצלחה מופלגה ביותר, שלא לפי ערך יגיעתו כלל.

מנחות ז, א: [האמורא] אבימי, נשכחה ממנו מסכת מנחות. הלך לבית תלמידו, רב חסדא וביקשו ללמדו את המסכת. ולמה לא שלח לתלמידו שיבוא אליו? חשב שכך הלימוד ייקלט בו טוב יותר. **רש"י:** משום **יגעת ומצאתי**.

4. **ליקוטי שיחות יט/4:** אהבת ישראל של משה, לא הייתה באותו אופן כמו שחשב הבייתוסים - שיהיו לישראל יומיים רצופים להתענג בהם. לדעת ריב"ז האהבה הייתה באופן עמוק יותר, שאינו מחייב שיהיה תמיד אצל יהודים עונג **בגלוי** ... העובדה שיהודים הסתובבו במדבר ארבעים שנה, נועדה כדי להעלות אותם במדרגה ... על ידי הנסיעות והניסיונות שהם עברו. כך שדווקא העובדה שסבבם ארבעים שנה, ביטאה את גודל האהבת ישראל של משה, שעורר אותם **לעבודה בכוח עצמם**.

לקו"ש יז/319: ההבדל בין כתיבה לחקיקה, שבחקיקה נדרש יותר כוח מבכתיבה, אולם החקיקה יוצרת שינוי בגוף האבן והופכת להיות חלק ממנה. גם קיום המצוות שנקרא "חוקים", וכן לימוד התורה באופן של "עמל", דורש יגיעה רבה, אך לימוד כזה פועל שינוי בנפש, עד כדי אבנים שחוק מים. כמו המדרש הידוע על רבי עקיבא, שראה את המים חוקקים את האבן ושאל עידוד לעצמו.